

"Save the planet now" av danska gatukonstnären Miki Pau
 Otkjer, färdigställd i Hillerød i mars 2019.

Bild: Neogeografen
 @wikimediacommons

Gretahajpen – chans till demokratiutveckling

2019-06-04 | Lisa Gålmark 📌

EKONOMI/ESSÄ **Medan klimataktivisterna Greta Thunbergs kritiker kallar hennes budskap överdrivet, har den "apokalyps" de utmålar som falsk profetia redan slagit in, skriver Lisa Gålmark. Hon pekar på det våldsamma motstånd som drabbar människor som vägrar den pågående förstörelsen och ser samtidigt möjlighet till demokratisering bortom nationers och ekonomiers intressen.**

På kultursidor och i sociala medier är det inte alla som har uppskattat medieintresset för klimataktivisterna **Greta Thunberg**.

Uppmärksamheten har ansetts vittna om en tidstypisk urspårning, en religiös personkult, och det har undrats hur ungdomligt klimatengagemang kan få sådan status?

Lisa Gålmark är frilansjournalist samt fristående forskare och författare.

När världen är i kris för att den inte insett villkoren för allas våra livsbetingelser, blir motståndet, formulerat av en ung människa, en smula hajpat. Kanske inte så förvånande då solidaritet med rättfärdiga kamper ofta uppvisar sådan dramaturgi. Frontfiguren beskyddas från de fientliga med priser, utmärkelser, TED-talk, bokutgivning, tv-inslag och [omslaget till Time](#).

Ny tidsålder

Men kritikerna menar att Thunberg inte bara är överdriven, budskapet är överdrivet, ja själva krisen är överdriven. Det är ju ingen större fara. Lite mycket salt i brunnen på sommarstället i skärgården, gult istället för grönt gräs i stadsparken, slut på bordsfläktar på Rusta. Något temporärt. Några små moln på den till synes oändligt blå himlen.

Det intressanta med kritiken av Thunberg är att den avtäckert ett fenomen; klimatskepsis eller klimatförnekelse i kombination med konservativ attityd till samhällsutveckling för 2000-talet. Platsegoistiska reaktioner i samverkan med värderingar och perspektiv som, i dagens läge, framstår som ett slags fake news; beteenden besläktade med vad **Åsa Wikforss** med kollegor diskuterar som faktaresistens eller faktamotstånd.

För de som i likhet med Greta Thunberg följer forskningen vet att klimatförändringar och miljöförstöring växelverkar. Att världens

extremväder, inte vid varje tillfälle, men i allt högre grad, orsakas av mänsklig överproduktion och överkonsumtion i förhållande till de nivåer ekosystemen mäktar återställa. Att den svenska ekonomins beräkningar, utan notering, förutsätter naturresurser som om det fanns fyra jordklot. Och att det globala nyttjandet i dag syns som förändringar i jordskorpan, och därmed uppfyller kriteriet för en ny föreslagen geologisk tidsålder, antropocen.

Idé att återuppliva

Och allra senast: I rapporten från FN:s klimatpanel, IPCC, framgår att [de närmaste tolv åren avgör](#) om världen ska klara 1,5-gradersmålet och därmed undvika torka, översvämningar, extrem hetta och fattigdom för hundratals miljoner människor.

Framförallt har den "apokalyps" som klimatskeptiker utmålar som falsk profetia redan slagit in. Undergången har redan inträffat för människor som omkommit i extremväder eller flytt hemorten och hamnat i UNHCR:s statistik över klimatflyktingar. Eller är bland de [i snitt fyra människor varje vecka](#) som drabbas av våld, alternativt mördas, när de vägrar den pågående förstörelsen. Nästan hälften tillhör ursprungsbefolkningar. Antalet har stigit med fyrtio procent de senaste tjugo åren.

Verklighet för vissa, överklighet för andra. Tidigt i höstas uppstod en ypperlig chans för alla samhällsengagerade att – via briljanta och vuxenprovocerande Greta Thunberg – upptäcka det rådande globala demokratiska underskottet. Det vill säga: återuppliva idén om världsomspännande förändring och utveckling. Processen från enväldet och fävalde till folkstyre. Från uppfattningen att folket är lika med markägande fria män från centrum, som i den första atenska demokratin, till att folket omfattar alla vuxna män, och så småningom den andra halvan, de vuxna kvinnorna. Nedröstat i Sverige som motion 1884 och som lagförslag 1912, innan det, efter långvarig och av omgivningen häcklad feministisk kamp, gick igenom sju år senare, för ett sekel sedan.

Folket i dag

Hur bortglömt det sociala rörelseperspektivet är i kultursammanhang illustreras av att landets mest namnkunniga filosofiprofessor **Torbjörn Tännsjö**, samt dito meteorolog **Pär Holmgren** nyligen resonerade kring att ekokrisen måste lösas med fävalde, despoti. Och det fastän dagens läge är ypperligt för att gå djupet och ställa progressiva demokratifrågor: Vilka inbegrips i folket i dag?

Vad säger det faktum att tjejer och kvinnor, barn och unga, enligt International union for conservation of nature och UN Women Asia pacific, är fjorton gånger mer utsatta för torka, översvämningar, stormar och konflikter över minskade naturresurser? Att det är flickor som tar smällarna när cyklonen ödelägger husen, fälten förstörs och brunnarna sinar?

Vilka grupper, hållbarhetsindikatorer och kostnader försummar demokratins omfång att ta hänsyn till i vår tid? Såsom den i så många sekel uteslöt kvinnokategorin med alla dess inbördes variationer och aspekter? Hur representeras arbetare på annan ort, barn och unga, flyktingar, kommande generationer, djur och natur? Vad har nationsgränser för betydelse när miljöeffekterna av konsumtionen briserar där men inte här? Är det rimligt 2019 att den globalekonomiska jämlikheten påminner om läget före franska revolutionen?

Rungande slagord

Hur inberäknas den miljon arter djur, växter och ekosystem vilka FN:s expertpanel för biologisk mångfald, IPBES, [menar riskerar utrotning?](#) [Pådrivet av en animalieproduktion](#) vilken, givet ohejdad, kommer att stå för merparten av klimatgasutsläppen 2050 och som även på flertal andra sätt redan [äventyrar den globala vattentillgången och matproduktionen?](#)

Ungrevolten Greta Thunberg och de andra unga tjejerna startat – alla omyndiga, utan rösträtt, pålästa, solidariska – kan vara den utmaning som det klimat- och miljöförträngande vuxensamhället behöver. Eftersom antropogena kriser inte löses med despoti, eller med bevarad ordning, utan med utökad demokrati. Med att de som berörs – och kommer att beröras – av besluten erkänns och tilldelas medborgerlig status, inflytande, autonomi, representation.

De/vi som inte är biologiskt unga kan, logiskt och ungdomligt, ge stöd åt behovet av utvidgning och fördjupning. Senast, den 24 maj, på historiska kvinnliga rösträttsdagen, och två dagar före EU-valet, deltog totalt nära två miljoner människor på tvåtusen platser på sju kontinenter. Det rungande slagordet? Internationell solidaritet. Klimatet och all världens befolkningar har fördel av att se det hända.

Kommentarer

annons:

Swisha en gåva! Alla pengar går oavkortat till personer i papperslöshet.

123 152 49 58

ingenillegal.org/stockholm

